

CENA 10 DIN

LETNA NAROČNINA 250.—
DIN — TEKOCI RACUN
PRI KOMUNALNI BANKI
V LJUBLJANI ST. 60-KB-
5-2-367 S POSEBNO OZ-
NAKO: ZA NAŠO SKUP-
NOST.

SKUPNOST

Prvi maj

Prvi maj — izrazito mednarodni politični praznik, ki ga menda edinega kot takega praznujejo delovni ljudje vsega sveta ne glede na verske in narodnostne razlike, politična in partijska prepričanja — je simbol mednarodnega sodelovanja delavskega razreda v borbi za pravico, mir, svobodo in socializem.

V zgodovini mednarodnega delavskega gibanja je bil prvi maj vselej, bodisi okrvavljen ali zmagovit, dan revolucionarne borbe, dan pregleda uspehov v osvoboditvi delovnih ljudi vsega sveta.

Letošnji prvi maj slavi delavski razred Jugoslavije v znamenju svoje velike borbe za nadaljnji razvoj socializma in socialističnih družbenih odnosov. Hkrati z uspehi v gospodarskem razvoju države in razvoju družbenega in političnega življenja v socialističnem duhu, teče globok proces razvijanja in izpopolnjevanja novih oblik socialističnega sistema — samoupravljanja. Ta, do zdaj najdaljši poseg v iskanju oblik, ki dajejo delovnemu človeku dejansko pravico upravljanja, pomeni zgodovinski prispevek delavskega razreda Jugoslavije stviri socializma v svetu.

Letos slavimo prvi maj tudi v znamenju pomembnega napredka na področju mednarodnega sodelovanja in mira med narodi vsega sveta. Kajti, če je danes vprašanje miru odločilnega pomena za obstoj in napredek človeštva, kar tudi v resnici je, potem pomeni popuščanje mednarodne napetosti, da se po desetletni hladni vojni približujemo ostvaritvi upov milijonov ljudi in zmagi mirovnih sil.

V naporih za prebroditev mednarodne napetosti in hladne vojne, katere nevarnosti in škoda je nekoč občutila naša država, daje Jugoslavija s svojim prispevkom k mednarodnemu sodelovanju ter miroljubnim in enakopravnim odnosom med narodi primer novih možnosti odnosov med narodi in državami v korist miru in vzajemne pomoči.

Zgodovinske in nedavne izkušnje mednarodnega delavskega gibanja dovolj jasno kažejo, kakšne škode lahko nastanejo za socialistično misel in prakso, če ni sodelovanja v mednarodnem delavskem gibanju. Tokovi v svetu, ki so usmerjeni k demokraciji in socializmu, nove oblike in socialistični elementi, ki se javljajo v sodobnem obdobju, zahtevajo tudi novo širino in take oblike mednarodnega sodelovanja socialističnih in demokratičnih sil, ki ne bodo zoževale in razedinjevale borbe na najširšem planu in reševanju mednarodnih vprašanj. Prav v teh dneh je bila v procesu, ki se dogaja v Sovjetski zvezi, z ukinitvijo Kominforma, ki je bil zavora in tuj načelom mednarodnega sodelovanja, odstranjena kot preživela škodljiva praksa in resna ovira v mednarodnem sodelovanju.

Mar je treba dokazovati, koliko sta Jugoslavija in njena Partija v praksi pokazali, da morajo biti sodobne oblike sodelovanja v mednarodnem delavskem gibanju gibčne in konstruktivne, da bi lahko razvili vse pozitivne izkušnje in stremiljenja vseh demokratičnih in socialističnih sil.

Z letošnjimi prvomajskimi proslavami zaznamujemo v naši državi ogromne uspehe v razvijanju splošne jugoslovanske enotnosti in krepitvi internacionalističnih čustev najširših množic, v krepitvi demokratične samouprave delovnih ljudi kot osnove za razvoj socialističnih odnosov, v iskanju najboljših oblik mednarodnega sodelovanja v smeri ohranitve miru med narodi vsega sveta.

Odgovori tovariša Borisa Kraigherja na vprašanja uredništva »Naše skupnosti«

Državna uprava in pravice samoupravnih organov

V nekaterih inozemskih časopisih so se pojavila mnenja, da pomeni novi zakon o državni upravi določeno spremembo v naši dosedanji politiki decentraliziranega upravljanja in zmanjšanje pravic ljudskih odborov. Uredništvo »Naše skupnosti« je zaprosilo člana zveznega izvršnega sveta Borisa Kraigherja, da bi kot predsednik skupne komisije o organizaciji državne uprave odgovoril na nekaj vprašanj o novem zakonu in v zvezi z njim o pravicah samoupravnih organov.

Boris Kraigher

Vpraša-se: Kaj je vsebina sprememb zakona, ki ga je izdelala skupna komisija.

Odgovor: Zdi se mi, da je treba najprej poudariti, da novi zakon v ničemer ne spreminja ustavnih načel, na katerih gradimo naš družbeni in državni red. V ničemer ne odstopa od decentraliziranega upravljanja. Novi zakon v ničemer ne zmanjšuje pravic ljudskih izvršnih organov in do ljudskih odborov. Novi

odborov. Novi zakon nima ničesar skupnega z nekakšnim obnavljanjem starih administrativnih metod v našem družbenem življenju. Nasprotno, ta zakon pomeni pomemben korak naprej v procesu krepitve in razvijanja naše socialistične demokracije v popolnem skladu z načeli naših ustavnih zakonov. Oglejmo si, zakaj.

V pogojih nezadostno izdelanega upravnega aparata po načelih že sprejetih ustavnih načel bi obstajala nevarnost, da se v našem družbenem sistemu začnejo v novih oblikah uveljavljati birokratske in antisocialistične težnje. Tovariš Kardelj je v svojem ekspoziju v skupščini poudaril zlasti, da »demokracija in samoupravljanje ne vsebujeta samo pravice, temveč tudi obveznosti organov družbenega upravljanja in državljanov do družbene skupnosti.«

Celotni naš sistem samoupravljanja je v zadnjih letih pokazal ogromen napredek, ogromno življenjsko silo in že dokazuje, da pomeni glavni člen v razvijanju socialistične demokracije, v krepitvi socialističnih odnosov. Toda, treba je ugotoviti, da je istočasno potrebno ustvarjati tudi pogoje, ki bodo omogočili, da bomo neposredno in pravočasno vplivali na to, da bodo vsi organi družbenega samoupravljanja zakonito izvrševali svoje pravice in da bodo dosledno pravočasno izpolnjevali svoje obveznosti do skupnosti. Zato je nujno, da v tej fazi usposobimo državno upravo, ki lahko prav v tem smislu največ prispeva k nadaljnjemu razvijanju in krepitvi politike družbenega samoupravljanja. Tako vlogo državne uprave je predvideval že ustavni zakon. Gre samo za to, da zdaj ukrenemo vse potrebno, da bi zagotovili, da se državna uprava zares lahko uveljavi v svoji vlogi, ki jo ima v našem družbenem sistemu v skladu z ustavnimi načeli.

Da bi to dosegli, urejuje novi zakon vprašanje državne uprave v glavnem v dveh smereh. Prvič, zakon jasno odreja vrste in kompetence posameznih organov državne uprave, njihove medsebojne odnose, njihove odnose do zakon v ničemer ne zmanjšuje pravic ljudskih izvršnih organov in do ljudskih odborov. Novi

zakon prav tako ureja vprašanje vertikalne povezanosti upravnih organov. Drugič, s konkretno ustanovitvijo določenih upravnih organov zveze in republik prinaša zakon več jasnosti v organizacijo uprave, prizadeva si organizirati kvalitetne strokovne službe za vsako področje državne uprave in s tem odstraniti nejasnost, nestrokovnost in paralelizem, ki je do zdaj slabilo delo upravnih organov.

Vertikalna povezanost upravnih organov pa seveda v ničemer ne zmanjšuje neposredne odgovornosti upravnih organov pred pristojnimi izvršnimi organi in ne slabi načela enotnosti in samoupravnosti tako ljudskih odborov kakor ljudskih republik. Smoter te vertikalne povezanosti je v prvi vrsti strokovni dvig naših upravnih organov, zagotovitev njihovega zakonitega delovanja, razvijanje občutka odgovornosti za izvrševanje vseh obveznosti, zagotovitev potrebne evidence in možnosti, da se ugotovi problematika na vseh področjih našega družbenega življenja in vseh organov oblasti od občine do zveze. Gre zlasti za spremembo miselnosti celotnega kadra, ki dela v naši upravi, kot je to poudaril tov. Kardelj. Ta vertikalna povezanost namreč ne pomeni, da bomo s tem dali višjim organom uprave nekakšne nove pravice, da bi lahko diktirali in zahtevali od nižjih upravnih organov takšne ali drugačne ukrepe, temveč nalaga višjim organom oblasti predvsem, da skrbijo za strokovno in organizacijsko usposabljanje nižjih organov uprave s pomočjo posvetovanj, da neposredno pomagajo pri usposabljanju nižjega aparata, da dajejo pomoč pri odkrivanju slabosti in napak in predlagajo ukrepe za odstranitev teh slabosti in napak. Skratka, glavno je dati upravi več samostojnosti in neposredne odgovornosti za strokovno in pravilno izvrševanje nalog.

Tega seveda ne bomo mogli doseči samo s formalnim izvajanjem novega zakona, temveč bodo morale to delo pravilno usmerjati tudi naše politične organizacije, ki imajo kot subjektivni činitelj naloge, da politično pravilno določijo vlogo uprave v našem družbenem sistemu, da ji ustvarijo pravilno avtoriteto in vlogo v našem družbenem življenju in da ji pomagajo, da se osvobodi stare birokratske miselnosti in da požiivi svojo vlogo pri krepitvi socialističnih odnosov na tem področju družbenega življenja.

S konkretno organizacijo posameznih organov državne uprave zlasti v okviru zveze in republike kakor tudi z nekaterimi manjšimi spremembami v upravnih organih ljudskih odborov moramo zlasti doseči jasnost v celotni organizaciji uprave. Tako jasnost, ki bo našim družbenim organizacijam in ustanovam kakor tudi državljanom omogočila, da bodo svoje probleme reševali ekspeditivno, po jasno določenih ustreznih državnih organih. Zaradi tega odstranjujemo zlasti v gospodarskem področju nejasnost, ki se je kazala v tem, da so takorekoč vsi upravni posli tega področja spadali v okvir državnih sekretariatov za gospodarstvo. To nam je sicer v preteklosti omogočalo radikalen prehod v novi gospodarski sistem, v sistem samoupravljanja in avtomatizma na gospodarskem področju, v zadnjem času pa je že začelo ovirati nadaljnji normalni razvoj zlasti na gospodarskem področju. Zato smo na tem področju ustanovili nova državna sekretariata za finance in za blagovni promet, ki imata jasno določene funkcije, ter vrsto sekretariatov pri izvršnih svetih, ki imajo prav tako jasno določene funkcije na posameznih gospodarskih področjih. Razen tega pa so jasno določeni tudi ostali upravni organi, komisije, uprave, komisije, strokovni sveti itd. zlasti na gospodarskem področju. Treba je poudariti, da se upravni aparat s tem ne veča,

temveč se samo kvalitativno in strokovno izpopolnjuje.

Kot nadaljnji važen rezultat urejanja upravnih organov predvidevamo tudi razbremenitev izvršnih organov, ki so bili do zdaj preobremenjeni s kopico drobnih upravnih nalog, tako da se bodo zdaj lahko dejansko usmerili na izvrševanje svojih upravnih funkcij, na politično in splošno usmerjanje dela upravnih organov.

Vprašanje: Kako novi zakon o državni upravi odreja položaj in pravice javnih uslužbencev?

Odgovor: O tem vprašanju pripravljamo v skupni komisiji nov zakon o javnih uslužbencih. Ta zakon je seveda neposredno povezan s problemom urejanja državne uprave. Ena glavnih misli glede na uslužbence je bila ob urejanju državne uprave ta, da jim je treba dati potrebno samostojnost in neodvisnost. To bo odvisno predvsem od sposobnosti samih uslužbencev, da bodo opravljali svojo dolžnost strokovno in v skladu z uveljavljanjem socialističnih odnosov. Gre za to, da ugotovimo in izdelamo način in metodo za sistematično strokovno usposabljanje javnih uslužbencev. Zaradi tega je treba poleg odpiranja ustreznih šol in tečajev dati uslužbencem v pravnem aparatu tudi ustrezní družbeni položaj. Eden prvih pogojev za to pa je ravno večja neodvisnost uslužbencev.

V zvezi s tem bi hotel opozoriti na večji napredek in na večje uspehe, ki smo jih dosegli v zadnjih letih v sodstvu. Dosegli pa smo jih zato, ker smo v mehanizmu socialistične države zagotovili sodstveno samostojno, neodvisno funkcijo, kakor tudi zaradi tega, ker imajo sodniki ustrežajoči družbeni položaj v našem javnem življenju. Vse to smo dosegli s pomočjo političnih organizacij in celotne naše javnosti pri krepitvi in razvijanju sodstva.

Nekaj podobnega je treba ukreniti tudi v zvezi z našimi upravnimi organi. V tem smislu in v tem okviru je treba zlasti urediti vprašanje uslužbencev v upravnem aparatu. Zakon predvideva posebno disciplinsko odgovornost uslužbencev v upravnem aparatu in predvideva možnost, da lahko tudi vodja višjega upravnega organa sproži disciplinski postopek zaradi nezakonitega delovanja uslužbencev nižjega upravnega organa. Nekateri so to tolmačili kot omejevanje samostojnosti in samoupravnosti ljudskih odborov ter pristojnih izvršnih organov naše ljudske oblasti. Dejansko pa ne gre za omejevanje samoupravnosti, temveč je to eden važnih ukrepov za krepitev samostojnosti in neodvisnosti upravnih organov kakor tudi zaščite njihovih uslužbencev pred samovoljo lokalnih činiteljev. Samoupravnost ni v ničemer prizadeta, ker je disciplinski postopek mogoče začeti samo pri pristojnem disciplinskem sodišču, ki ga postavlja ustrezní samoupravni organ. Tudi tem disciplinskim sodiščem je treba dati v njihovem poslovanju polno samostojnost in neodvisnost. Tako bomo dosegli, da bo vsak uslužbenec, ki zakonito opravlja svoje funkcije, ki izkorišča svoje pravice in izpolnjuje dolžnosti, zaščiten pred kakršno koli samovoljo. S tem dobiva uslužbenec v glavnem samostojen in neodvisen položaj v našem družbenem življenju. S tem pa ima tudi celotna uprava pri izvrševanju svoje posebne vloge, ki jo ima v celotnem mehanizmu socialistične države, večjo samostojnost in neodvisnost.

To pa nikakor ne pomeni, da od tako postavljenega upravnega aparata lahko pričakujemo, da bo zagotovil realizacijo enotnosti državne politike brez ljudskih odborov kot neodvisen in samostojen činitelj. Njegova funkcija sestoji v tem pogledu predvsem v tem, da osvo-

baja ljudske odbore navlake reševanja vprašanj, za katera je potrebna določena strokovnost. S tem, da bo služil ljudskim odborom kot samostojen in odgovoren strokovni svet, bo upravni aparat predstavljal dodatni mehanizem, ki naj predstavniskim organom v vseh stopnjah zagotovi izvajanje enotne državne politike. Enotnost tega aparata naj se pokaže predvsem tudi v tem, da se s pomočjo višjih organov uprave zagotovi zadostna strokovna sposobnost nižjih organov in da se na podlagi predpisov ter organizacijskih smernic višjih organov zagotovi organizacija upravnega aparata v vseh stopnjah po enotnem sistemu. S tem torej ljudskim odborom ni odvzeta nikakršna samostojnost, temveč se jim samo pomaga po enotnem sistemu organizirati v vsaki stroki posebej ustrežajoči upravni aparat, ki naj ljudskim odborom lajša pravilno reševanje raznih vprašanj njihove pristojnosti.

Vprašanje: Kako se bodo odražale spremembe v državni upravi na delu svetov? Kaj bo njihova vsebina dela?

Odgovor: Sveti imajo danes v ljudskem odboru izvršno in upravno funkcijo. S spremembami v organizaciji uprave bi jih bilo treba kot izvršne organe v federaciji in republikah osvoboditi preveč velikega bremena upravnih poslov in jim omogočiti, da se bolj usmerijo v funkcijam političnega vodstva upravljanja na posameznih področjih. Gre za to, da tudi oni postanejo bolj organi družbenega upravljanja, manj pa direktivni organi. S tem bodo sveti dobili večjo družbeno politično funkcijo in večji družbeno politični pomen. To pa ne pomeni, da jih lahko osvobodimo vseh upravnih poslov. Verjetno je, da bo vse to zahtevalo neke spremembe v sestavi svetov, ki morajo biti taki, da čim lažje spremljajo problematiko posameznih družbenih organov, posameznih organov družbenega upravljanja na njihovem področju (na primer skrb in pomoč pri delu in uveljavljanju posameznih šolskih odborov, kar bi morala biti ena glavnih funkcij ustrežajočih šolskih svetov v okrajnem, oziroma občinskem ljudskem odboru).

Vprašanje: Kako bo nova organizacija državne uprave vplivala na delo predstavniskih organov v ljudskih odborih?

Odgovor: V dosednji praksi so bili ne le sveti ljudskih odborov, temveč tudi sami ljudski odbori preobremenjeni z reševanjem vprašanj, ki bi jih lahko reševali sveti, včasih pa tudi upravni aparat ljudskega odbora. Zaradi tega niso mogli posvetiti dovolj pozornosti svojim družbeno-političnim nalogam, oziroma skrbijo za splošni razvoj na posameznih področjih družbene dejavnosti in skrbijo za krepitev socialističnih odnosov na teh področjih. Nova organizacija jim bo prav v tej smeri dala nove možnosti za širšo dejavnost.

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Tone Vratuša, Todor Vujasinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković, Kiro Gligorov, Ašer Deleon, Milun Ivanović, Petar Ivičević, Jovan Janković, Jovan Marinović, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Zdenko Has, Nikola Čobelić.

Predsednik uredniškega odbora:
Kiro Gligorov.

Glavni in odgovorni urednik:
Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO:

Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo:
Pavle Zaucer.